

Indhold

1. Indledning	5
2. Den objektive nødvendighed af en revolution	7
3. Den verden, vi kæmper for	18
3.1. At være fremfor at have	22
4. Vores overgangsmetode	25
4.1. For et antikapitalistisk overgangsprogram	27
5. Økosocialistisk alternativ til kapitalistisk vækst.	30
Mod katastrofer, offentlige forebyggelsesplaner ...	30
Del rigdommen for at tage vare på mennesker ...	31
Udvid fællesgoder og offentlige tjenester ...	32
Tag pengene, hvor de er ...	33
Ingen frigørelse uden antiracistisk kamp	34
Fri bevægelighed og opholdsret på Jorden! ...	34
Afskaf unødvendige eller skadelige økonomiske aktiviteter	37
Fødevareresuverænitet! ...	37

Sameksistens med levende væsener ...	39
Folkelig byreform	39
Socialiser energi og finansiering ...	40
Åbn datacentrenes »sorte kasse« ...	41
For befrielse og selvbestemmelse ...	41
Garanter beskæftigelse for alle ...	42
Arbejd mindre, lev og arbejd bedre, lev et godt liv	42
Reducer, genbrug, genanvend	44
Garanter kvinders ret til kontrol over deres kroppe	44
Viden er et fælles gode ...	45
Hænderne væk fra de demokratiske rettigheder! ...	45
Fremme en kulturel revolution ...	47
Selvstyret økosocialistisk planlægning	47
6. Materiel global nedgang i vækst i en kontekst med ulige og kombineret udvikling	49
7. Mod strømmen, saml kampene ...	54
Noter.	65

Indledning

Dette manifest er et dokument fra Fjerde Internationale, der blev grundlagt i 1938 af Leon Trotskij og hans kammerater for at redde arven fra Oktoberrevolutionen fra den stalinstiske katastrofe. Den Fjerde Internationale afviser steril dogmatisme og har integreret de sociale bevægelser udfordringer og den økologiske krise i sin tænkning og praksis. Dens kræfter er begrænsede, men de er til stede på alle kontinenter og har aktivt bidraget til modstanden mod nazismen, maj 1968 i Frankrig, solidariteten med antikoloniale kampe (Algeriet, Vietnam), væksten i anti-globaliseringsbevægelsen og udviklingen af økosocialismen.

Fjerde Internationale ser ikke sig selv som den eneste fortrop; den deltager, i det omfang dens styrke tillader det, i brede antikapitalistiske formationer. Dens mål er at bidrage til dannelsen af en ny Internationale, af massekarakter, hvor den vil være en af komponenterne.

Vores tid er præget af en dobbelt historisk krise: krisen for det socialistiske alternativ over for den mangesidede krise i den kapitalistiske »civilisation«.

Fjerde Internationale offentliggør dette manifest nu, fordi vi er overbevist om, at den økosocialistiske revolution, på forskellige territoriale niveauer, men med en global dimension, er mere nødvendig end nogensinde: Det handler ikke kun om at sætte en stopper for den sociale og demokratiske tilbagegang, der ledsager den globale kapitalistiske ekspansion, men også om at redde menneskeheden fra en økologisk katastrofe uden fortilfælde i menneskets historie. Disse to mål er uløseligt forbundet.

Det socialistiske projekt, der danner grundlag for vores forslag, kræver imidlertid en bred genopbygning, der er baseret på en plu-

ralistisk vurdering af erfaringer og på de store bevægelser, der kæmper mod alle former for dominans og undertrykkelse (klasse, køn, undertrykte nationale samfund osv.). Den socialisme, vi foreslår, er radikalt forskellig fra de modeller, der dominerede det forrige århundrede, eller fra ethvert statisk eller diktatorisk regime: Det er et revolutionært projekt, radikalt demokratisk, som feministiske, økologiske, antiracistiske, antikolonialistiske, antimilitaristiske og LGBTQI+-kampe bidrager til.

Vi har brugt udtrykket økosocialisme i nogle årtier nu, fordi vi er overbeviste om, at de globale trusler og udfordringer, som den økologiske krise udgør, skal gennemsyre alle kampe inden for/mod den eksisterende globaliserede orden. Forholdet til vores planet, overvindelsen af den »metaboliske kløft« (Marx) mellem menneskelige samfund og deres levende miljø og respekten for planetens økologiske ligevægt er ikke bare kapitler i vores program og strategi, men dens røde tråd.

Behovet for at opdatere den revolutionære marxismes analyser har altid inspireret Fjerde Internationale til handling og tænkning. Vi fortsætter denne tilgang i dette økosocialistiske manifest: Vi ønsker at bidrage til at formulere et revolutionært perspektiv, der kan imødegå udfordringerne i det 21. århundrede. Et perspektiv, der henter inspiration i sociale og økologiske kampe og i de ægte antikapitalistiske kritiske refleksioner, der udvikler sig rundt om i verden.

Den objektive nødvendighed af en økosocialistisk, antiracistisk, antimilitaristisk, antiimperialistisk, antikolonialistisk og feministisk revolution

O veralt i verden vinder højreekstremistiske, autoritære og halvfascistiske kræfter magt og indflydelse. Manglen på et alternativ til den sene kapitalismes krise skaber fortvivlelse, der nærer kvindehad, racisme, queerfobi, benægtelse af klimaforandringer og reaktionære ideer i almindelighed. Bange for, at den økologiske krise objektivt truer profitakkumuleringen, vender milliarder sig mod en ny højreekstremisme, der tilbyder sine tjenester til at redde systemet gennem løgne og social demagogi. Autoritære politikker og oligarker danner en magtfuld alliance for at beskytte kapitalens magt. De går efter miljøbeskyttelse, men også sociale programmer, og fører krig mod arbejdere og fattige, alt imens de hævder at repræsentere dem mod det liberale establishment.

Kapitalen sejrer, men dens sejr driver den ind i de uovervindelige modsætninger, som Marx fremhævede. Over for disse udsendte Rosa Luxemburg sin advarsel i 1915: »Socialisme eller barbari«. 110 år senere er det mere presserende end nogensinde at slå alarm, da den katastrofe, der vokser omkring os, er uden fortilfælde. Til krig, kolonialisme, udnyttelse, racisme, autoritarisme og undertrykkelse af alle slags kommer en ny plage, der forværrer alle de andre: kapitalens accelererede ødelæggelse af det naturlige miljø, som menneskehedens overlevelse afhænger af.

Forskere har identificeret ni globale indikatorer for økologisk bæredygtighed. De vurderer, at faregrænserne er nået for syv af dem. På grund af den kapitalistiske akkumuleringslogik er mindst

seks allerede overskredet (klima, økosystemers funktionelle integritet, kvælstof- og fosforkredsløbet, grund- og ferskvand, ændringer i arealanvendelsen, forurening med nye kemiske stoffer). De fattige er de største ofre for denne ødelæggelse, især i fattige lande.

Under konkurrencens piskeslag styrker storindustrien og finansverdenen deres despotiske greb om mennesker og Jorden. Ødelæggelsen fortsætter trods videnskabens advarsler. Profithungeren kræver, som en automat, stadig flere markeder og stadig flere varer, hvilket medfører øget udnyttelse af arbejdskraften og plyndring af naturressourcerne.

Juridisk kapital, såkaldt kriminel kapital og borgerlig politik er tæt forbundet. Jorden købes på kredit af bankerne, de multinationale selskaber og de rige. Regeringerne kvæler i stigende grad menneskelige og demokratiske rettigheder gennem brutal undertrykkelse og teknologisk kontrol.

De samme årsager ligger til grund for social ulighed og miljøforringelse. Det er en underdrivelse at sige, at grænserne for bæredygtighed også er overskredet på det sociale plan.

Kapitalismen medfører knaphed for milliarder af mennesker og uendelig rigdom for en lille håndfuld. På den ene side nærer manglen på arbejdspladser, lønninger, boliger og offentlige tjenester den reaktionære idé, at der ikke er nok ressourcer til at tilfredsstille alles behov. På den anden side ejer den rigeste 1 % med deres yachter, jetfly, swimmingpools, eksklusive golfbaner, mange SUV'er, rumturisme, smykker, haute couture og luksuriøse hjem i alle verdenshjørner lige så meget som 50 % af verdens befolkning. »Trickle-down-teorien« er en myte. Rigdom »drypper« ned til de rige, ikke omvendt. Fattigdommen stiger selv i de »udviklede« lande. Arbejdsindkomsten presses nådesløst, og den sociale beskyttelse – hvor den findes – afvikles. Den globale kapitalistiske økonomi flyder på et hav af gæld, udnyttelse og uligheder.

Inden for arbejderklassen er de mest sårbare befolkningsgrupper og racialiserede grupper hårdest ramt. Etniske og racemæssige samfund placeres bevidst i områder, der er forurenede med ofte giftigt og

farligt affald, i mere forurenede områder samt i højrisikoområder, hvor der mangler byplanlægning (f.eks. skråninger). Disse befolkningsgrupper er ofre for miljømæssig racisme og udelukkes også systematisk fra udformningen og gennemførelsen af miljøpolitikker.

Ved at pålægge kvinder pligten til at tage sig af andre, kan kapitalen drage fordel af billig social reproduktion og fremme gennemførelsen af brutale sparepolitikker i de offentlige tjenester. Generelt rammer ulighed og diskrimination især kvinder, som fortsat udfører det meste af hus- og plejearbejdet, både ulønnet og lønnet. De modtager kun 35 % af arbejdsindkomsten. I nogle regioner af verden (Kina, Rusland, Centralasien) er deres andel faldende, undertiden betydeligt. Udover arbejdet er kvinder under angreb på alle fronter som kvinder, fra sexistisk og seksuel vold – kvindedrab, voldtægt, seksuel chikane, sex- og arbejdskrafttrafik – til retten til mad, uddannelse, respekt og kontrol over deres egne kroppe.

LGBTQI+-personer, især transkønnede, er mål for en global reaktionær offensiv, der forværrer deres usikre situation og diskrimination, kompromitterer deres adgang til sundhedspleje og dermed folkesundheden.

Mennesker med handicap kasseres af kapitalen, fordi de ikke kan arbejde for profit, eller fordi deres arbejde kræver tilpasninger, der reducerer overskuddet. Nogle er ofre for tvungen sterilisering. Spøgelset af eugenik dukker op igen.

Mens ældre mennesker fra arbejderklassen også kasseres, bliver de kommende generationers liv generelt ødelagt på forhånd. De fleste forældre fra arbejderklassen tror ikke længere på, at deres børn vil få et bedre liv end dem selv. Et stigende antal unge ser med frygt, vrede, tristhed og sorg på den organiserede ødelæggelse af deres verden, som bliver voldtaget, udhulet, druknet i beton og opslugt af kold, egoistisk beregning.

Plagerne hungersnød, fødevareusikkerhed og underernæring var ved slutningen af det 20. århundrede på tilbagetog, men er nu igen i fremvækst som følge af et katastrofalt sammenløb af neoliberalisme, militarisme og klimaforandringer: Næsten hver tiende person sulter, næsten hver tredje lider af fødevareusikkerhed, og mere end 3 milli-

arder har ikke råd til en sund kost. 150 millioner børn under fem år er væksthæmmede på grund af sult. Langt de fleste af dem har den eneste skyld at være født i kapitalismens periferi.

Håbet om en fredelig verden er ved at forsvinde. Mere end 30 lande er eller har for nylig været i krige af betydeligt omfang, herunder Sudan, Irak, Yemen, Palæstina, Syrien, Ukraine, Libyen, Den Demokratiske Republik Congo og Myanmar. Klimakrisen i sig selv, vejrfænomener og de deraf følgende intense migrationsstrømme er med til at nære mange konflikter rundt om i verden. Befolkningernes lidelser, fordrivelse og død er enorme.

Mens imperialisterne skændes, sættes presserende foranstaltninger til klimaomstilling og en bæredygtig fremtid i tvivl. Krige er ikke kun katastrofale for menneskeliv, angriber kvinders kroppe, bruger voldtægt som et terrorinstrument og dehumaniserer det kollektive liv, men er også skadelige for den planet, vi lever på. De ødelæg-

ger levesteder, forårsager skovrydning, forgifter jorden, vandet og luften og er en væsentlig kilde til CO2-udledning.

Den brutale russiske krig mod Ukraine og den nye grad af etnisk udrensning, der begås i Gaza og mod det palæstinensiske folk generelt, er alvorlige forbrydelser mod menneskeheden. Begge tilfælde bekræfter kapitalismens barbariske natur. Den russiske imperialistiske aggression mod Ukraine har skabt geopolitiske spændinger på globalt plan. Den bekræfter indgangen til en ny æra med inter-imperialistisk konkurrence om globalt hegemoni. Jord, energi og mineralressourcer er en vigtig brik i denne inter-imperialistiske konkurrence.

Alle kunne have et godt liv på Jorden, men kapitalismen er en udbytende, macho, racistisk, krigslignende, autoritær og dødbringende form for rovdrift. I løbet af to århundreder har den ført menneskeheden ind i en dyb økosocial blindgyde. Produktivisme er destruktivisme. Overudnyttelse af naturressourcer, voldsom udvinning, jagten på maksimale kortsigtede udbytter, skovrydning og ændringer i arealanvendelsen fører til et sammenbrud i biodiversiteten, det vil sige i selve livet.

Klimaforandringerne er det farligste aspekt af økologisk ødelæggelse og udgør en trussel mod menneskelivet uden fortilfælde i historien. Jorden er i fare for at blive en biologisk ødemark, der er ubeboelig for milliarder af fattige mennesker, som ikke er ansvarlige for denne katastrofe. For at standse denne katastrofe skal vi halvere de globale CO2- og metan-udledninger inden 2030 og nå ned på nul nettoudledning af drivhusgasser inden 2050. Det er derfor en prioritet at afskaffe fossile brændstoffer, agroindustrien, kødindustrien og hypermobilitet... med andre ord at producere mindre på globalt plan.

Er det i denne sammenhæng muligt at opfylde de legitime behov hos 3 milliarder mennesker, der lever under forfærdelige forhold, hovedsageligt i landene i det globale Syd (Note 1)? Ja. Den rigeste 1 % udleder næsten dobbelt så meget CO2 som den fattigste 50 %. Den rigeste 10 % er ansvarlig for mere end 50 % af CO2-udledningen. De

fattige udleder langt mindre end 2-2,3 ton CO₂ pr. person pr. år (det gennemsnitlige niveau, der skal nås i 2030 for at opnå netto-nuludledning i 2050 med 50 % sandsynlighed). En dollar, der bruges til at opfylde behovene hos de rigeste 1 %, udleder 30 gange mere CO₂ end en dollar, der investeres i at opfylde de sociale behov hos de fattigste 50 % af verdens befolkning.

Klimapåvirkningen af produktion, der har til formål at tilfredsstille menneskelige behov – især når den er demokratisk planlagt og påtaget sig af den offentlige sektor i en kontekst af social lighed – er meget lavere end produktionen, der har til formål at tilfredsstille de riges behov gennem vækst i BNP og blind markeds konkurrence om profit. Den ville i vid udstrækning blive opvejet af en radikal reduktion af de rigeste 1 %'s CO₂-aftryk – de skal halvere deres udledninger på få år i både Nord og Syd! – og af en mere sober livsstil for alle. For at standse katastrofen er der faktisk brug for et samfund, der sikrer velfærd og garanterer lighed som aldrig før. Men de rige nægter at gøre den mindste indsats! Tværtimod: De vil have stadig

flere privilegier!

Regeringerne har forpligtet sig til at holde temperaturstigningen under +1,5 °C, bevare biodiversiteten, opnå såkaldt »bæredygtig udvikling« og respektere princippet om »fælles, men differentierede ansvar og kapaciteter« i den økologiske krise, samtidig med at de producerer stadig flere varer og bruger stadig mere energi. Disse løfter vil ikke blive overholdt af kapitalen. Fakta viser dette: 33 år efter Jordtopmødet i Rio (1992) er den globale energimix stadig fuldstændig domineret af fossile brændstoffer (84 % i 2020). Den samlede produktion af fossile brændstoffer er steget med 62 % fra 83 000 terawatt-timer (TWh) i 1992 til 136 000 TWh i 2021. Vedvarende energikilder supplerer det hovedsageligt fossile energisystem og giver kapitalisterne større kapacitet og nye markeder (Note 2).

- Med den energikrise, der blev udløst efter pandemien og forværret af Ruslands imperialistiske krig mod Ukraine, har alle kapitalistiske magter genoplivet kul, olie, naturgas (herunder skifergas) og atomkraft.

- Big Tech-virksomhedernes og de kapitalistiske regerings fremme af kunstig intelligens (AI) udgør en ny trussel. Datacentre og kryptominer forbruger allerede næsten 2 % af verdens elektricitet. Dette forbrug vil stige dramatisk med udbredelsen af AI, som kræver enorme mængder energi og vand. Menneskers liv vil blive påvirket på mange måder. Den kapitalistiske brug af AI truer millioner af arbejdspladser, forringer og underminerer kunstnerisk og kulturel skaben, forstærker systemisk racisme og fremskynder spredningen af højreekstremistiske løgne. Desuden fremskynder AI og datacentre den rastløse kapitalismes vanvid, som monopoliserer folks opmærksomhed og dermed ødelægger deres fritid og sociale relationer.

- Den vigtigste historiske årsag til klimaforandringerne, den amerikanske imperialisme, har enorme midler til at bekæmpe katastrofen, men dens politiske repræsentanter underordner på kriminel vis denne kamp for at beskytte deres verdensherredømme, når de ikke blot benægter krisen.

- De foranstaltninger, som de store forurenere gennemfører under betegnelsen »dekarbonisering«, er ikke kun utilstrækkelige til at tackle omfanget af klimakrisen, men fremskynder også udvindingsindustrien, hovedsageligt i de dominerede lande, men også i Nord og i havene, på bekostning af både befolkninger og økosystemer.

- Denne såkaldte »dekarbonisering« forværrer imperialistisk jordrøveri og udnyttelse af arbejdskraft i Syd med medvirken fra det lokale bourgeoisie (som illustreret af forskellige projekter, der bruger sol- og vindenergi i traditionelle samfund, oprindelige folks, landmænds og småfiskeres områder i landene i Syd samt i »frizoner« med det formål at producere »grøn brint« til industrier i de udviklede lande).

- »Kulstofmarkeder«, »kulstofkompensation«, »biodiversitetskompensation« og »markedsmekanismer«, der bygger på en opfattelse af naturen som kapital, rammer de mindst ansvarlige, de fattige, især oprindelige folk, racialiserede folk og befolkningerne i Syd generelt.

Abstrakte begreber som »cirkulær økonomi«, »robusthed«, »energiomstilling« og »biomimetik«, der er gyldige i teorien, bliver i praksis tomme formler, så snart de bruges i den kapitalistiske produktivismes tjeneste. Hvis der ikke er en plan, der gennemføres af samfundet som helhed for omstilling af produktionen, har tekniske forbedringer (f.eks. for at gøre energiproduktionen billigere) en tilbagesprings-effekt (Note 3): en reduktion i energiprisen fører generelt til et højere energi- og materialeforbrug.

Højrefløjen giver den »galopperende« befolkningstilvækst skylden for den globale opvarmning og tabet af biodiversitet. På denne måde søger de at give de undertrykte skylden for krisen og deres egen elendighed for at kunne påtvinge dem befolkningskontrolforanstaltninger. I virkeligheden er høje befolkningsvækstrater en konsekvens snarere end en årsag til fattigdom. Indkomstsikkerhed, adgang til mad, uddannelse, sundhedspleje og bolig, ligestilling mellem kønnene og kvinders rettigheder bidrager alle til den

demografiske overgang, fordi dødeligheden og derefter fødselsraten falder.

Kapitalismens fetich for akkumulering forhindrer anerkendelsen af denne sandhed. I lyset af klimakrisen vil fetichen i sidste ende kun efterlade to muligheder: at indsætte troldmandsteknologier (atomkraft, kulstofopsamling/lagring, geoengineering) eller at ofre milliarder af fattige mennesker i fattige lande med den begrundelse, at »naturen« har besluttet det.

Politisk gør den grønne kapitalismes impotens og uretfærdighed en tjeneste for en fossil, konspiratorisk, kolonialistisk, racistisk, voldelig macho og LGBT-fobisk nyfascisme, som ikke afskrækkes af denne anden mulighed. En del af de rige marcherer mod en enorm forbrydelse mod menneskeheden og satser kynisk på, at deres rigdom vil beskytte dem, mens de lader de fattige dø.

Verdenskapitalismen bevæger sig ikke gradvist mod fred og bæredygtig udvikling, den går baglæns og med store skridt mod krig, økologisk katastrofe, folkemord og nyfascistisk barbari.

I lyset af denne udfordring er det ikke nok at sætte spørgsmålstegn ved det neoliberale regime og revurdere statens rolle. Det ville ikke engang være nok at stoppe akkumuleringsdynamikken (et umuligt mål under kapitalismen!). Det globale endelige nettoenergiforbrug skal reduceres radikalt – hvilket betyder at producere mindre og transportere mindre globalt – samtidig med at energiforbruget i fattigere lande øges for at imødekomme sociale behov.

Det er den eneste løsning, der gør det muligt at forene det legitime behov for velvære for alle og genopretning af det globale økosystem. Retfærdig selvforsyning og retfærdig modvækst - økosocialistisk modvækst - er en ufravigelig betingelse for redning.

Det er kun muligt at komme ud af den produktivistiske blindgyde under følgende betingelser:

- Opgiv »teknologiløsninger«, dvs. tanken om, at løsningen vil komme fra nye teknologier (deres indvirkning på energi og ressourcer undervurderes ofte eller tages ikke i betragtning). På en øko-

logisk fornuftig måde skal vi beslutte at bruge de midler, vi har – de er tilstrækkelige til at opfylde alles behov;

- Reducér drastisk de riges økologiske fodaftryk for at give alle mulighed for et godt liv
- Sæt en stopper for det frie marked for kapital (aktiemarkeder, private banker, pensionsfonde)
- Regulér markederne for varer og tjenesteydelser
- Maksimér de direkte relationer mellem producenter og forbrugere på alle niveauer i samfundet og processerne for evaluering af behov og ressourcer ud fra et brugsværdiperspektiv og økologiske og sociale prioriteter
- Fastlæg demokratisk, hvilke behov disse brugsværdier skal opfylde, og hvordan
- Sæt omsorg for mennesker og økosystemer, omhyggelig respekt for levende væsener og for økologiske grænser i centrum for denne demokratiske overvejelse.
- Afskaf nytteløs produktion og nytteløs transport, genovervej og omorganisér al produktiv aktivitet, dens cirkulation og forbrug.

Disse betingelser er nødvendige, men ikke tilstrækkelige. Sociale og økologiske kriser er ét. Vi må genopbygge et frigørende projekt for de udbyttede og undertrykte. Et klassebaseret projekt, der ud over de grundlæggende behov prioriterer at være frem for at have. Et projekt, der dybtgående ændrer adfærd, forbrug, forholdet til resten af naturen, opfattelsen af lykke og menneskets verdensbillede. Et anti-produktivistisk projekt for at leve bedre ved at passe på levende væsener på den eneste beboelige planet i solsystemet.

Kapitalismen har før kastet menneskeheden ud i en så dystre situation, især på tærsklen til Første Verdenskrig. Nationalistisk hysteri greb masserne, og Socialdemokratiet, der forrødte sit løfte om at svare på krig med revolution, gav grønt lys til de største massakrer i menneskehedens historie. Ikke desto mindre definerede Lenin situationen som »objektivt revolutionær«: kun revolution kunne stoppe massakren, sagde han. Historien gav ham ret: Revolutionen i Rusland og dens tendens til at sprede sig tvang borgerskabet til at sætte en stopper for massakren. Sammenligningen har naturligvis sine begrænsninger. Formidlingen i retning af revolutionær handling

er uendeligt mere kompleks i dag. Men den samme bevidstgørelse er nødvendig. I lyset af den økologiske krise er en antikapitalistisk revolution endnu mere objektivt nødvendig. Det er denne grundlæggende vurdering, der skal danne grundlag for udarbejdelsen af et program, en strategi og en taktik, for der er ingen anden måde at undgå katastrofen på.

Den verden, vi kæmper for

Vores projekt for et fremtidigt samfund forbinder social og politisk frigørelse med det bydende behov for at standse ødelæggelsen af livet og reparere så meget som muligt af den skade, der allerede er sket.

Vi vil (forsøge at) forestille os, hvad et godt liv ville være for alle, overalt, samtidig med at vi reducerer forbruget af materialer og energi, tager højde for det differentierede ansvar og dermed reducerer den materielle produktion. Det handler ikke om at give en færdig model, men om at turde tænke på en anden verden, en verden, der giver os lyst til at kæmpe for at opbygge den ved at bryde med kapitalismen og produktivismen.

»Ja, vi kæmper for brød, men vi kæmper også for roser.«

Et godt liv for alle kræver, at de grundlæggende menneskelige behov – sund mad, sundhed, husly, ren luft og vand – er opfyldt.

Et godt liv er også et valgt liv, der er tilfredsstillende og kreativt, præget af rige og ligeværdige menneskelige relationer og omgivet af verdens skønhed og menneskelige bedrifter.

Vores planet har (stadig) nok dyrkbar jord, drikkevand, sol og vind, biodiversitet og ressourcer af alle slags til at opfylde legitime menneskelige behov, samtidig med at vi giver afkald på klimaskadelige fossile brændstoffer og atomkraft. Nogle af disse ressourcer er dog begrænsede og derfor udtømmelige, mens andre, inden de kan anvendes til menneskeligt forbrug, kræver materialer, som er udtømmelige eller endda sjældne, og hvis udvinding er økologisk skadelig. Da deres anvendelse ikke kan være ubegrænset, skal vi

under alle omstændigheder bruge dem omhyggeligt og sparsomt på en økologisk fornuftig måde.

Da de er afgørende for vores liv, skal de udelukkes fra privat til-egnelse og betragtes som fælles goder, fordi de skal komme hele menneskeheden til gode både i dag og på lang sigt. For at sikre disse fælles goder over tid skal der udarbejdes kollektive regler, der fastlægger anvendelsen, men også grænserne for denne anvendelse, samt forpligtelser til at passe på eller reparere dem.

Da en mangrove ikke plejes på samme måde som en iskappe, et vådområde ikke på samme måde som en sandstrand, en tropisk skov ikke på samme måde som en flod, og da solenergi ikke følger de samme regler og ikke pålægger de samme materielle begrænsninger som vind- eller vandkraft, kan udarbejdelsen af regler kun være resultatet af en demokratisk proces, der involverer de umiddelbart berørte, arbejdere og indbyggere.

Vores fælles gode omfatter alle de tjenester, der gør det muligt for os at imødekomme behovene inden for uddannelse, sundhed, kultur, adgang til vand, energi, kommunikation, transport osv. på en lighedspræget og dermed gratis måde. Også disse tjenester skal forvaltes og organiseres demokratisk af hele samfundet.

Tjenester, der vedrører mennesker og den pleje, de har brug for i de forskellige faser af livet, nedbryder skellet mellem offentligt og privat, samtidig med at alle menneskers privatliv respekteres, og sætter en stopper for, at kvinder tildeles disse opgaver ved at socialisere dem, dvs. gøre dem til hele samfundets anliggende. Disse tjenester til social reproduktion er et af flere vigtige redskaber i kampen mod patriarkalsk undertrykkelse.

Alle disse decentraliserede, deltagende, samfundsbase-rede »offentlige tjenester« danner grundlaget for en ikke-autoritær social organisation.

På samfundsniveau giver demokratisk økologisk planlægning befolkningen mulighed for at genvinde de vigtige sociale valg vedrørende produktion, for som borgere og brugere at beslutte, hvad

der skal produceres og hvordan, hvilke tjenester der skal leveres, og hvilke grænser der er acceptable for brugen af materielle ressourcer som vand, energi, transport, jord osv. Disse valg forberedes og belyses gennem kollektive beslutningsprocesser, der bygger på tilegnelse af viden, hvad enten den er videnskabelig eller stammer fra befolkningens erfaringer, på selvorganisering af de undertrykte (kvind frigørelsesbevægelser, racialiserede befolkningsgrupper, mennesker med handicap osv.) for at nedbryde hindringer for udvikling og fortsætte den bevidste kamp mod diskrimination og undertrykkelse.

Dette globale økonomiske og politiske demokrati kommer til udtryk i flere decentraliserede kollektiver/udvalg: dem, der gør det muligt at træffe beslutninger på lokalt plan, i byen eller kvarteret, om organiseringen af det offentlige liv, og dem, der giver arbejdere og producenter mulighed for at kontrollere forvaltningen og tilrettelæggelsen af deres arbejdsplads, at beslutte, hvordan de vil producere og dermed arbejde. Det er kombinationen af disse forskellige niveauer af demokrati, der muliggør samarbejde og ikke konkurrence, en ledelse, der er retfærdig ud fra et økologisk og socialt synspunkt og tilfredsstillende ud fra et menneskeligt synspunkt, på arbejdspladsen, i virksomheden, i branchen ... men også i kvarteret, byen, regionen, landet og endda på hele planeten!

Alle beslutninger om produktion og fordeling, om hvordan vi ønsker at leve, styres af princippet: Decentralisér så meget som muligt, koordiner så meget som nødvendigt.

At tage ansvar for sit liv og deltage i sociale kollektiver kræver tid, energi og kollektiv intelligens. Heldigvis tager produktions- og socialt reproduktionsarbejde kun få timer om dagen.

Produktionen er udelukkende helliget tilfredsstillelse af demokratisk fastlagte behov. Produktion og distribution er organiseret på en sådan måde, at ressourceforbruget minimeres og affald, forurening og drivhusgas-udledninger elimineres. Der tilstræbes konstant nøgternhed og »programmeret bæredygtighed« (i modsætning til kapitalismens programmerede forældelse, hvad enten den er planlagt eller blot skyldes logikken i kapløbet om profit).

Ved at producere så tæt på de behov, der skal dækkes, kan transporten reduceres, og man får en bedre forståelse af det arbejde, de materialer og den energi, der er nødvendige.

Landbruget er således økologisk, småskala og lokalt for at sikre fødevareruverenitet og beskyttelse af biodiversiteten. Forarbejdningsværksteder og distributionskanaler sikrer, at det meste af maden produceres i korte kredsløb.

Energisektoren, der er baseret på vedvarende energikilder, er så decentraliseret som muligt for at reducere tab og optimere kilderne. Aktiviteter relateret til social reproduktion (sundhed, uddannelse, pleje af ældre eller afhængige personer, børnepasning osv.) udvikles og styrkes, idet man sørger for ikke at reproducere kønsstereotyper.

Selvom arbejdet optager mindre tid, indtager det en væsentlig plads, fordi det sammen med naturen og ved at passe på den producerer det, der er nødvendigt for livet.

Selvstyring af produktionsenheder kombineret med demokratisk planlægning giver arbejderne mulighed for at kontrollere deres aktivitet, beslutte, hvordan arbejdet skal organiseres, og sætte spørgsmålstegn ved opdelingen mellem manuelt og intellektuelt arbejde. Denne overvejelse gælder også valget af teknologier, alt efter om de giver arbejdskollektivet mulighed for at kontrollere produktionsprocessen. Ved at give konkret, praktisk og reel viden om arbejdsprocessen, kollektiv og individuel knowhow og kreativitet en fremtrædende plads er det muligt at designe og producere robuste varer, der kan skilles ad og repareres, genbruges og om nødvendigt genanvendes, og at reducere forbruget af materialer og energi - fra fremstilling til brug.

På alle områder kombineres overbevisningen om at gøre noget nyttigt med tilfredsstillelsen ved at gøre det godt. Hvad angår kedelige opgaver, er alle opmærksomme på at reducere arbejdsbyrden og vanskeligheden. Der er dog stadig en væsentlig del, som alle udfører på skift.

En stor del af den materielle produktion kan, fordi mængden er stærkt reduceret, afindustrialiseres (hele eller dele af beklædning eller fødevarer), og håndværksmæssige færdigheder, som alle kan lære, bør værdsættes højere.

At frigøre arbejdet fra fremmedgørelse giver os mulighed for at ophæve grænsen mellem kunst og liv i en slags »luksus-kommunisme«. Vi kan beholde eller dele redskaber, møbler, en cykel, tøj ... hele vores liv, fordi de er genialt designet og smukke.

At være frem for at have

»Kun det, der er godt for alle, er dig værdigt. Kun det, der hverken privilegerer eller nedværdiger nogen, er værd at producere.« (A. Gorz)

Frihed ligger ikke i ubegrænset forbrug, men i en valgt og forstået selvbegrænsning, defineret i modsætning til forbrugerfremmedgørelse. Kollektiv overvejelse gør det muligt at dekonstruere kunsti-

ge behov og definere »universelle« behov – dvs. behov, der ikke er forbeholdt bestemte mennesker eller bestemte dele af verden – som skal tilfredsstilles.

Ægte rigdom ligger ikke i den uendelige vækst af goder – at have – men i væksten af fritid – at være. Fritid åbner mulighed for selvrealisering gennem leg, studier, samfundsaktiviteter, kunstnerisk skaben og mellemmenneskelige relationer og med resten af naturen.

Så vi åbner vejen for en masse aktiviteter, fordi vi har tid til at tænke over det, og fordi vi kan gøre det med omtanke for mennesker og resten af naturen i centrum.

De steder, hvor vi bor, hvert rum, hvor vi socialiserer, tilhører os, så vi kan opbygge andre mellemmenneskelige sociale relationer. Fri for jordspekulation og biler kan vi genoverveje brugen af offentlige rum, bygge bro over kløften mellem centrum og periferien, mangedoble rekreative rum, mødesteder og fællesrum, genindsætte naturen i byerne med by-landbrug og fælleshaver, genoprette biotoper indlejret i bystrukturen... Og ud over det kan vi gennemføre en langsigtet politik, der sigter mod at genoprette balancen mellem by- og landbefolkningen og overvinde modsætningen mellem by og land

for at genskabe levedygtige, bæredygtige menneskelige samfund i en skala, der giver mulighed for reelt demokrati.

Vores ønsker og følelser er ikke længere noget, der kan købes og sælges, udvalget af valgmuligheder er blevet meget større for alle, alle kan udvikle nye måder at have seksuelle relationer på, at leve, arbejde og opdrage børn sammen, at opbygge livsprojekter på en fri og mangfoldig måde, der respekterer hver persons personlige beslutninger og menneskelighed, med den tanke, at der ikke er én mulig løsning eller én løsning, der er bedre end de andre. Familien kan ophøre med at være et rum for reproduktion af dominans og ophøre med at være den eneste mulige form for kollektivt liv. Vi kan således genoverveje forældrerollen på en mere kollektiv måde, politisere vores personlige beslutninger om moderskab og forældreskab, reflektere over, hvordan vi betragter barndommen og ældres eller handicappedes rolle, de sociale relationer, vi etablerer med dem, og hvordan vi er i stand til at bryde den dominanslogik, vi har internaliseret og arvet fra tidligere samfund.

Vi er ved at opbygge en ny kultur, det modsatte af voldtægtskulturen, en kultur, der anerkender alle cis- og trans-kvindes kroppe og deres begær, der anerkender alle som subjekter, der er i stand til at træffe beslutninger om deres kroppe, deres liv og deres seksualitet, der synliggør, at der er tusind måder at være et menneske på og at leve og udtrykke vores køn og seksualitet på.

Seksuel aktivitet, der er frivillig og behagelig for alle, der deltager i den, er sin egen tilstrækkelige begrundelse.

Vi må lære at tænke på levende væseners indbyrdes afhængighed og udvikle en opfattelse af forholdet mellem menneskeheden og naturen, som sandsynligvis i nogle henseender vil ligne den, som oprindelige folk har, men som ikke desto mindre vil være anderledes. En opfattelse, hvor de etiske begreber forsigtighed, respekt og ansvar samt forundring over verdens skønhed konstant vil interagere med en videnskabelig forståelse, der både bliver stadig mere raffineret og stadig mere bevidst om sin ufuldstændighed.

Vores overgangsmetode

Ud fra vores analyse af kapitalismen og specifikt den herskende klasses politik i forhold til økologiske farer og klimaforandringer følger:

For det første, at der er behov for et overordnet alternativ og en social plan baseret på produktion og reproduktion, der er orienteret mod tilfredsstillelse af menneskelige behov og ikke mod profit (produktion af brugsværdier frem for bytteværdier). At justere denne eller hin skrue i systemet uden at ændre produktionsmåden vil ikke afværge eller endog væsentligt afbøde de kriser og katastrofer, vi står over for, og dem, der kommer, på grund af det kapitalistiske systems evne til overlevelse. En af de vigtige opgaver for revolutionær politik er at formidle denne indsigt.

Forståelsen af behovet for global revolutionær forandring er en opgave, der ikke kan løses direkte og uden vanskeligheder i praksis. Derfor er det for det andet vigtigt at kombinere fremlæggelsen af det globale perspektiv med at stille umiddelbare krav, som der virkelig kan udvikles eller fremmes mobiliseringer for.

For det tredje skal det understreges, at mennesker ikke kan overbevises alene med argumenter. For at vinde mennesker til at vende sig bort fra det kapitalistiske system og opmuntre dem til modstand er der brug for succesrige kampe, der giver mod og viser, at delvise sejre er mulige.

Og for det fjerde kræver succesrige kampe bedre organisering. Dette er altid sandt i princippet, men i dag – i en tid, hvor fagforeningerne i mange dele af verden stort set er forsvundet politisk, og

venstrefløjen er splittet – er det vigtigt at fremme praktisk samarbejde på en ikke-sekterisk måde, især på den antikapitalistiske venstrefløj, og samtidig støtte arbejdere i deres selvorganisering.

På den ene side er tiden knap, hvis vi ikke vil overskride afgørende vendepunkter og se den globale opvarmning accelerere ud af kontrol. På den anden side er langt størstedelen af befolkningen ikke parat til at tage kampen op for et andet system, dvs. at vælte kapitalismen. Det skyldes dels manglende viden om den samlede situation, men i højere grad manglende perspektiv for, hvordan alternativet kunne eller burde se ud. Desuden er de sociale og politiske styrkeforhold mellem klasserne ikke ligefrem med til at opmuntre konfrontationen med herskerne og profitmagerne i den kapitalistiske samfundsorden.

Et program, der ønsker at reformere kapitalismen eller overvinde den i små bidder (især hvis det styres ovenfra), har imidlertid heller ingen chance for succes. Reforme, der accepterer det kapitalistiske

systems regler, er ikke i stand til at imødegå de udfordringer, som den økologiske krise medfører. Og gradvise ændringer i økonomien og staten har aldrig ført til et systemskifte. Kapitalismens ejere og profitmagere vil ikke fredeligt se til, mens deres rigdom konfiskeres, og deres muligheder for berigelse gradvist fratages dem.

Tiden er kort, og der er behov for hurtige foranstaltninger. Nogle modstandere af økosocialisme argumenterer for milde reformer, »fordi vi ikke kan vente på en verdensrevolution«. Men tilhængere af økosocialisme foreslår ikke at vente! Vores strategi er at begynde NU med konkrete overgangskrav. Det er begyndelsen på en proces mod global forandring. Det er ikke separate historiske faser, men dialektiske øjeblikke i samme proces. Hver delvis eller lokal sejr er et skridt i denne bevægelse, som styrker selvorganiseringen og opmuntrer til kampen for nye sejre.

I de kommende klassekampe – som er grundlaget for kampen om dominans, der involverer bredere lag af arbejderklassen, ungdommen, kvinder, oprindelige folk osv. – må det blive klart, at der i sidste ende ikke er nogen vej uden om en reel systemændring og spørgsmålet om magten. Den herskende klasse skal eksproprieres, og dens politiske magt skal væltes.

For et anti-kapitalistisk overgangsprogram

Overgangsmetoden blev allerede foreslået af Marx og Engels i sidste afsnit af Det kommunistiske manifest (1848). Men det var Fjerde Internationale, der gav den sin moderne betydning i Overgangsprogrammet fra 1938. Dens grundlæggende antagelse er, at revolutionære gennem den daglige kamp skal hjælpe masserne med at finde broen mellem de aktuelle krav og revolutionens socialistiske program. Denne bro skal omfatte et system af overgangskrav, der udspringer af nutidens forhold og nutidens bevidsthed hos brede lag af arbejderklassen, med det mål at lede de sociale kampe mod proletariatets erobring af magten.

Revolutionære forkaster naturligvis ikke det traditionelle gamle

program med »minimale« krav: De forsvarer naturligvis arbejdernes demokratiske rettigheder og sociale erobringer. Men de foreslår et system af overgangskrav, som kan forstås af de udbyttede og undertrykte, men som samtidig er rettet mod selve grundlaget for det borgerlige regime.

De fleste af de overgangskrav, der nævnes i programmet fra 1938, er stadig relevante i dag: glidende lønskala og glidende arbejdstidsordning; arbejderkontrol med fabrikkerne; åbning af de »hemmelige« forretningsregnskaber; ekspropriering af private banker; ekspropriering af visse grupper af kapitalister; blandt andet. Formålet med sådanne forslag er at forene de bredest mulige folkelige masser i kampen om konkrete krav, der er i objektiv modstrid med det kapitalistiske systems regler.

Men vi er nødt til at opdatere vores program med overgangskrav for at tage højde for de nye forhold i det 21. århundrede, især den nye situation, der er skabt af den økologiske krise og den forestående fare for katastrofale klimaforandringer. I dag skal disse krav have en socio-økologisk og potentielt økosocialistisk karakter.

Målet med økosocialistiske overgangskrav er strategisk: at kunne mobilisere store dele af by- og landarbejdere, kvinder, unge, ofre for racisme eller national undertrykkelse samt fagforeninger, sociale bevægelser og venstrefløjspartier i en kamp, der udfordrer det kapitalistiske system og den borgerlige magt. Disse krav, der kombinerer sociale og økologiske interesser, skal betragtes som nødvendige, legitime og relevante af de udbyttede og undertrykte i overensstemmelse med deres sociale og politiske bevidsthed. I kampen bliver folk bevidste om behovet for at organisere sig, forene sig og kæmpe; de begynder også at forstå, hvem fjenden er: ikke kun lokale kræfter, men selve systemet. Målet med økosociale overgangskrav er, takket være kampen, at styrke de udbyttedes og undertryktes sociale og politiske bevidsthed, deres antikapitalistiske forståelse og forhåbentlig et økosocialistisk revolutionært perspektiv.

Nogle af disse krav har en universel karakter: for eksempel gratis og tilgængelig offentlig transport. Dette er både et økologisk og et socialt krav, og det indeholder kimen til den økosocialistiske fremtid: offentlige tjenester kontra markedet og frihed kontra kapitalistisk profit. Deres strategiske betydning varierer dog alt efter samfundet og økonomien. Økosocialistiske overgangskrav skal tage hensyn til massernes behov og ønsker, alt efter hvordan de kommer til udtryk lokalt, i de forskellige dele af det globale kapitalistiske system.

Hovedlinjerne i et økosocialistisk alternativ til kapitalistisk vækst

Det er kun muligt at tilfredsstille reelle sociale behov og samtidig respektere økologiske begrænsninger ved at bryde med kapitalismens produktivistiske og forbrugsorienterede logik, som øger uligheden, skader de levende og »ødelægger de eneste to kilder til al rigdom – Jorden og arbejderne« (Marx). At bryde denne logik indebærer at kæmpe for følgende handlingslinjer. De udgør en sammenhængende helhed, der skal udbygges og opdeles i henhold til nationale og regionale særpræg. Naturligvis er der på hvert kontinent og i hvert land specifikke foranstaltninger, der skal foreslås i et overgangsperspektiv.

Imod katastrofer, offentlige forebyggelsesplaner tilpasset de sociale behov under folkelig kontrol

Nogle af klimaforandringernes konsekvenser er uoprettelige (stigende havniveauer) eller vil vare i lang tid (hedeølger, tørke, ekstreme nedbørsmængder, voldsommere tornadoer osv.). Kapitalistiske forsikringsselskaber beskytter ikke de brede folkelige lag, eller (i bedste fald) beskytter dem dårligt. Over for disse plager taler de rige kun om »tilpasning«. For dem tjener »tilpasning« til opvarmningen til 1) at aflede opmærksomheden fra de strukturelle årsager, som deres system er ansvarligt for; 2) at fortsætte deres skadelige praksis med fokus på maksimal profit uden at bekymre sig om det lange sigt; 3) at tilbyde kapitalisterne nye markeder (infrastruktur, aircondition, transport, CO2-kompensation osv.).

Denne teknokratiske og autoritære kapitalistiske »tilpasning« er

i virkeligheden det, IPCC kalder »fejltilpasning«. Det øger uligheder, diskrimination og berøvelse. Det øger også sårbarheden over for stigende temperaturer, med risiko for alvorligt at bringe selve muligheden for tilpasning i fare i fremtiden, især i fattige lande. Vi modsætter os kapitalistisk »fejltilpasning« med et øjeblikkeligt krav om offentlige forebyggelsesplaner, der er tilpasset situationen for de brede befolkningsgrupper. De er de største ofre for ekstreme meteorologiske fænomener, især i dominerede lande.

Offentlige forebyggelsesplaner skal udformes i overensstemmelse med deres behov og situation gennem dialog med forskere. De skal omfatte alle sektorer, især landbrug, skovbrug, bolig, vandforvaltning, energi, industri, arbejdsmarkedslovgivning, sundhed og uddannelse. De skal være genstand for en bred demokratisk høring med vetoret for de berørte lokalsamfund og arbejdsstyrker.

Del rigdommen for at tage vare på mennesker og vores levende miljø, uden beregning

Kvalitet i sundhedspleje, god uddannelse, god pasning af små børn, en værdig pensionering og et plejesystem, der respekterer afhængighed, tilgængelige, permanente og komfortable boliger, effektiv offentlig transport, vedvarende energi, sund mad, rent vand, internetadgang og et naturmiljø i god stand: Det er de reelle behov, som en civilisation, der er sit navn værdig, bør opfylde for alle mennesker, uanset hudfarve, køn, etnicitet eller tro.

Det er muligt at opnå dette og samtidig reducere den globale belastning af vores miljø betydeligt. Hvorfor har vi ikke opnået dette? Fordi økonomien er indrettet til at fremme forbrug, der er skabt som et biprodukt af kapitalisterne. De forbruger og investerer stadig mere for at opnå profit, tilegner sig alle ressourcer og omdanner alt til varer. Deres egoistiske logik sår ulykke og død.

Der er behov for en 180 graders vending. Naturressourcer og viden er et fælles gode, der skal forvaltes forsigtigt og kollektivt. Tilfredsstillelsen af reelle behov og genoplivningen af økosyste-

mer skal planlægges demokratisk og støttes af den offentlige sektor under aktiv kontrol af de brede lag af befolkningen og ved at udvide den frie adgang så meget som muligt. Dette kollektive projekt skal udnytte den videnskabelige ekspertise til sin fordel. Det nødvendige første skridt er at bekæmpe ulighed og undertrykkelse. Social retfærdighed og et godt liv for alle er økologiske krav!

Udvid fællesgoder og offentlige tjenester imod privatisering og markedsgørelse

Dette er et af de centrale aspekter af en social og økologisk omstilling, på mange af livets områder,
for eksempel:

- Vand: Den nuværende privatisering, spild og forurening af vand – floder, søer og grundvand – er en social og økologisk katastrofe. Vandmangel og oversvømmelser som følge af klimaforandringer er en stor trussel for milliarder af mennesker. Vand er et fælles gode og bør forvaltes og fordeles af offentlige tjenester under forbrugernes kontrol. Landskaber og byer bør gøres gennemtrængelige for vand og i stand til at lagre vand for at undgå massive

oversvømmelser.

- **Boliger:** Alle menneskers grundlæggende ret til anstændige, permanente og økologisk bæredygtige boliger kan ikke garanteres under kapitalismen. Profittens lov medfører udsættelser, nedrivninger og kriminalisering af dem, der gør modstand. Det medfører også høje energiregninger for de fattige og subsidierede vedvarende energikilder for de rige. Offentlig kontrol med ejendomsmarkedet, sænkning og fastfrysning af renter og bankernes overskud, en radikal forøgelse af gode, offentlige, sociale og kooperative boliger, en offentlig proces for klimaindretning af huse og et massivt program for opførelse af energimæssigt autonome huse er de første skridt i en alternativ politik.

- **Sundhed:** Resultaterne af Covid-19-pandemien er krystalklare: privatisering og nedskæringer i plejesektoren svækker de brede lag af befolkningen – især børn, kvinder og ældre – og udgør en alvorlig trussel mod folkesundheden generelt. Denne sektor skal refinansieres massivt og hele sektoren skal lægges i hænderne på kollektivet. Investeringer skal prioriteres inden for frontlinjemedicin. Lægemiddelindustrien skal socialiseres.

- **Transport:** Individuel transport i kapitalismen privilegerer private biler med alvorlige sundhedsmæssige og økologiske konsekvenser. Alternativet er et stort og effektivt system med gratis, tilgængelig offentlig transport samt en stor udvidelse af gå- og cykelområder. Varer transporteres over store afstande med lastbiler eller containerskibe med enorme gas-udledninger. Reduktion af spildforbrug og re-lokalisering af produktion og transport af varer med tog er umiddelbart nødvendige foranstaltninger. Lufttransporten bør reduceres betydeligt. Ingen flytrafik på strækninger under 1.000 km, hvor der findes fungerende jernbanesystemer.

**Tag pengene der, hvor de er:
Kapitalisterne og de rige skal betale**

En global omstillingsstrategi, der er navnet værdig, skal indeholde

en klar formulering af, at fossile brændstoffer skal erstattes af vedvarende energikilder, beskyttelse mod de allerede mærkbare virkninger af klimaforandringerne, kompensation for tab og trusler, hjælp til omstilling (især garanteret indkomst for de berørte arbejdere) og genopretning af økosystemerne. Mellem nu og 2050 kræver dette flere billioner dollars. Hvem skal betale? De ansvarlige for katastrofen: multinationale selskaber, banker, pensionskasser, imperialistiske stater og de rige i Nord og Syd.

Det økosocialistiske alternativ kræver et bredt program for skattereformer og en radikal reduktion af ulighederne for at hente pengene der, hvor de er: progressiv beskatning, ophævelse af bankhemmeligheden, et register over jordbesiddelser, beskatning af formuer, en ekstraordinær engangsbeskatning af arvede formuer, afskaffelse af skattely, afskaffelse af skatteprivilegier for virksomheder og de rige, åbning af virksomheders regnskaber, loft over høje indkomster, afskaffelse af offentlig gæld, der anerkendes som »ulovlig« (uden kompensation, undtagen for små investorer), kompensation fra rige lande for omkostningerne ved at give afkald på udnyttelsen af fossile ressourcer i dominerede lande (f.eks. Yasuni Park-projektet). Frem for alt er ægte økosocialistisk demokratisk planlægning ikke mulig uden offentlig socialisering af bankerne. »Kredit til det fælles bedste« betyder en endelig afskaffelse af profit i fastsættelsen af rentesatser og transaktionsmargener, støtte til kredittens offentlige og folkelige funktion og sikring af bankernes offentlige og kooperative rolle.

Ingen frigørelse uden antiracistisk kamp

Racistisk undertrykkelse er et strukturelt og strukturerende element i den kapitalistiske produktionsmåde. Den ledsagede den primitive kapitalakkumulation gennem kolonialisering, slavehandel og slaveri. Den tvungne fordrivelse af millioner af afrikanere, kommercialiseringen af dem i Amerika og udnyttelsen af deres arbejdskraft sikrede europæernes berigelse og garanterer stadig deres privilegier i dag.

Racisme manifesterer sig centralt som en mekanisme til undertrykkelse af sektorer af arbejderklassen, reserveringen af bestemte posi-

tioner og socialt bestemt adgang til hvide (det angiveligt universelle subjekt) og for mennesker, der opfattes som racialiserede. Den former de sociale relationer og forstærker og komplicerer mekanismerne for borgerlig udbytning og ophobning af rigdomme. Mangfoldighed, der afviger fra normerne for hvidhed, omdannes til undertrykkelse.

Opbygningen af en ny verden fri for al undertrykkelse og udnyttelse kræver en direkte kamp mod racisme. Dette er en central opgave for den økosocialistiske strategi. Vi må bryde med den folkemorderiske logik mod ikke-hvide grupper og styrke kampen mod masse-fængslinger, som især er påtvunget gennem den liberale taktik i den såkaldte krig mod narkotika.

Kampen mod politi-militarisering skal være kernen i den antiracistiske kamp, ligesom adgangen til anstændige levevilkår generelt. Det er nødvendigt at bekæmpe alle sparepolitikker, som primært og i stigende grad rammer ikke-hvide mennesker. De strukturerer den miljømæssige racisme, der fordeler de dødbringende konsekvenser af den kapitalistiske produktion ulige. Det er nødvendigt at bekæmpe alle finanspolitiske sparepolitikker, som forværrer livsbetingelserne for arbejderklassen som helhed og rammer ikke-hvide mennesker hårdest. De strukturerer den miljømæssige racisme, som i denne klimakrise fordeler de dødelige konsekvenser af den kapitalistiske produktion ulige.

Fri bevægelighed og opholdsret på Jorden! Ingen er ulovlige!

Den økologiske katastrofe er en voksende drivkraft for migration og fordrivelse af befolkninger. I gennemsnit blev 21,5 millioner mennesker tvunget til at flygte på grund af vejrrelaterede begivenheder mellem 2008 og 2016. De fleste af dem er fattige mennesker fra fattige lande, der er fordrevet inden for deres egne lande eller til fattige nabolande. Klima-migration forventes at stige kraftigt i de kommende årtier: 1,2 milliarder mennesker kan blive fordrevet på verdensplan inden 2050.

I modsætning til asylansøgere har »klimaflygtninge« ikke engang

nogen status. De bærer ikke noget ansvar for den økologiske katastrofe, men det kapitalistiske system, der er ansvarligt, dømmer dem til at fylde op i rækken af de 108,4 millioner mennesker verden over, der blev tvunget på flugt i 2020 som følge af forfølgelse, konflikt, vold og krænkelse af menneskerettigheder.

Disse menneskers grundlæggende rettigheder er under konstant angreb: retten til beskyttelse mod vold, til at have nok vand og mad, til at bo i et sikkert hus, til at holde familien sammen, til at finde et anstændigt arbejde. Et stigende antal af dem (4,4 millioner, sandsynligvis langt flere) betragtes endda som statsløse af UNHCR. Alt dette strider mod den mest grundlæggende retfærdighed. Det giver næring til fascisterne, der gør migranterne til syndebukke og dehumaniserer dem. Dette er en enorm trussel mod alles demokratiske og sociale rettigheder. Som internationalister kæmper vi for en restriktiv politik over for kapitalen, ikke over for migranterne. Vi er imod opførelsen af mure, indespærring i centre, opførelsen af lejre, udvisninger, deportationer og racistisk retorik. Ingen er ulovlig på Jorden, alle skal have ret til at flytte og rejse hvorhen de vil. Grænserne skal være åbne for alle, der flygter fra deres land, uanset om det er af sociale, politiske, økonomiske eller miljømæssige årsager.

Afskaf unødvendige eller skadelige økonomiske aktiviteter

For at standse klimakatastrofen og tabet af biodiversitet er det nødvendigt med en meget hurtig og betydelig reduktion af det globale nettoenergiforbrug. Denne disciplin er uundgåelig. De første skridt omfatter en drastisk reduktion af de riges købekraft, afskaffelse af hurtig mode, reklamer og luksusproduktion/forbrug (krydstogter, yachter og private jetfly eller helikoptere, rumturisme osv.), nedskæring af masseproduktion af kød og mejeriprodukter og afskaffelse af den accelererede forældelse af produkter, forlængelse af deres levetid og lettere reparation.

Luft- og søtransport af varer bør reduceres drastisk ved at flytte produktionen og erstattes af togtransport, når det er muligt. Mere strukturelt kan energibegrænsninger kun overholdes ved hurtigst muligt at reducere økonomiske aktiviteter, der er unyttige eller skadelige. De vigtigste produktionssektorer, der skal tages i betragtning, er: våbenproduktion, fossil energi og petrokemiske produkter, udvindingsindustrien, ikke-bæredygtig fremstilling, træ- og papirindustrien, produktion af personbiler, fly og skibsbygning.

Fødevareresuverenitet! Væk fra agroindustrien, industrielt fiskeri og kødindustrien

Disse tre sektorer udgør en alvorlig trussel mod klimaet, menneskers sundhed og biodiversiteten. Afviklingen af disse sektorer kræver foranstaltninger på produktionsniveau, men også betydelige ændringer på forbrugerniveau (i de udviklede lande og blandt de rige i alle lande) og i vores forhold til levende væsener. Der er behov for proaktive politikker for at stoppe skovrydning og erstatte landbrugsindustrien, industrielle træplantager og storfiskeri med henholdsvis landbrugs-økologi, økoskovbrug og småfiskeri. Disse alternativer forbruger mindre energi, beskæftiger flere og er langt mere respektfulde over for biodiversiteten.

Landmænd og fiskere skal modtage en rimelig kompensation fra samfundet, ikke kun for deres bidrag til menneskers ernæring, men

også for deres økologiske bidrag. De oprindelige folks rettigheder til skoven og andre økosystemer skal beskyttes. Det globale kødforbrug skal reduceres drastisk, især i lande og blandt sociale klasser, der spiser for meget kød. Kød- og mejeriproduktionen skal afvikles, og en kost baseret hovedsageligt på lokal grønsagsproduktion skal fremmes. Dermed sætter vi en stopper for den ydmygende behandling af dyr i kødindustrien og for industrielt fiskeri.

Fødevareresuverænitet i overensstemmelse med Via Campesinas forslag er et centralt mål. Det kræver en radikal landbrugsreform: Jorden skal tilfalde dem, der arbejder på den, især kvinder. Ekspropriering af store jordbesiddere og kapitalistiske agroindustrier, der producerer varer til verdensmarkedet. Fordeling af jord til bønder og jordløse bønder (familier eller kooperativer) til agro-biologisk produktion. Afskaffelse af gamle og nye genetisk modificerede afgrøder i det åbne land og eliminering af giftige pesticider (startende med dem, hvis brug de imperialistiske lande forbyder, men hvis eksport de tillader i de dominerede lande!)

Sameksistens med levende væsener, stop massakren på arter

Respekt for ikke-menneskeligt liv er afgørende for at bevare betingelserne for reproduktion og evolution af den menneskelige art. Produktionsmetoder skal fra starten tage hensyn til forholdet til andre levende væsener.

Der skal straks træffes foranstaltninger mod patentering af levende væsener, ødelæggelse af vådområder og udnyttelse af havbunden. Selvom det på langt sigt er delvist og utilstrækkeligt, skal udvidelsen af naturområder tilskyndes, forudsat at det ikke fører til yderligere social uretfærdighed, især til skade for oprindelige folk og landdistrikterne.

Folkelig byreform

Mere end halvdelen af verdens befolkning lever nu i stadig større byer. Samtidig bliver landdistrikterne affolket, ødelagt af agroindustrien og minedrift og i stigende grad berøvet vigtige tjenester. De såkaldte »udviklingslande« har nogle af planetens største megabyer (Jakarta, Manila, Mexico City, New Delhi, Bombay, Sao Paulo og andre), et stigende antal hjemløse og slumkvarterer, hvor millioner af mennesker (omkring Karachi, Nairobi, Bagdad...) overlever og arbejder uformelt under uværdige forhold. Det er et af de mest afskyelige sår, som den kapitalistiske udvikling og imperialistiske dominans har efterladt.

Ud over vold gør hedeølger overlevelsen stadig sværere i slumkvarterer og fattige kvarterer, især i fugtige klimaer. Det økosocialistiske alternativ kræver iværksættelse af et omfattende program for opførelse af sociale boliger ledsaget af en folkelig byreform, der ændrer organiseringen af storbyerne, udformet i samarbejde med hjemløseorganisationer. Dette skal kombineres med på den ene side en arbejdslovgivning, der beskytter arbejderne, og på den anden side tiltrækningen ved en jordreform for at igangsætte en bevægelse mod udvandring fra landdistrikterne.

Socialisér energi og finansiering uden kompensation eller tilbagekøb, for at komme ud af fossile brændstoffer og atomkraft så hurtigt som muligt

De multinationale energiselskaber og de banker, der finansierer dem, vil udnytte hver eneste ton kul, hver eneste liter olie, hver eneste kubikmeter gas. De skjulte og benægtede oprindeligt CO₂-udledningernes indvirkning på klimaforandringerne. Nu, for at kunne fortsætte med at udnytte disse ressourcer trods alt, og mens skyhøje priser sikrer dem gigantiske overskudsgevinster, lover de alle mulige falske teknikker (greenwashing, handel med »forureningsrettigheder«, »emissionskompensation«, »kulstofopsamling, -lagring og -udnyttelse«) og promoverer atomkraft som »kulstoffattig«. Vær ikke i tvivl: disse profitgrådige grupper er ved at føre planeten fra klimakatastrofe til katastrofe. Samtidig står de i spidsen for kapitalismens angreb på arbejderklassen. De skal socialiseres gennem ekspropriation uden kompensation eller tilbagekøb.

Der må ikke bygges nye kraftværker, og lukningen af eksisterende atomkraftværker skal planlægges. For at stoppe den sociale og økologiske ødelæggelse og for at bestemme vores fremtid i fællesskab er der intet mere presserende end at oprette offentlige energitjenester og kreditinstitutioner, der er decentraliserede og indbyrdes forbundne og underlagt demokratisk kontrol af befolkningen.

Åbn datacentrenes »sorte kasse« og socialiser Big Tech

Datacentre, der ejes af Big Tech-virksomheder, forbruger stadig større mængder energi og vand. De er »sorte kasser«: hvad der foregår der, er dækket af forretningshemmeligheder. Ud over at disse centre driver overvågningskapitalismen, skaber algoritmer til målrettet reklame og kunstigt skaber nye behov, involverer en voksende del af deres aktivitet støtte til kunstig intelligens. Denne »sorte boks« skal åbnes.

Folk skal kunne kontrollere energiforbruget og beslutte, hvilke funktioner der er samfundsnyttige, og hvilke der ikke er. Big Tech og de sociale mediegiganter skal socialiseres og forvaltes demokratisk for at skabe virkelig offentlige digitale rum.

For befrielse og selvbestemmelse for alle folkeslag; mod krig, imperialisme og kolonialisme

Vi forsvarer et internationalistisk program baseret på social retfærdighed og en økosocialistisk overgang ledet af befriende og kollektive kræfter og fred mellem folkeslagene, der bekæmper undertrykkende politikker. Vi er imod NATO og andre militære alliancer, der driver verden mod nye inter-imperialistiske konflikter.

Vi kæmper mod forhøjelser af militærbudgetterne, for afvikling af produktionen og lagrene af alle nukleare, kemiske og bakteriologiske våben og cybervåben og for afvikling af alle private militær-virksomheder. Våben må ikke være handelsvarer; deres brug skal være under politisk kontrol med det formål at forsvare og beskytte mod aggression.

Den eneste vej til fred er gennem sejrende kampe for retten til selvbestemmelse, afslutningen på besættelsen af lande og etnisk udrensning. Som internationalister står vi solidarisk med de undertrykte folk, der kæmper for deres rettigheder, især i Palæstina og Ukraine.

Garantér beskæftigelse for alle, sørg for den nødvendige omskoling til økologisk bæredygtige og samfundsnyttige aktiviteter

Arbejdere, der er beskæftiget i spildfulde og skadelige fossile brændstofaktiviteter, i agroindustrien, storfiskeri og kødindustrien, bør ikke betale prisen for kapitalistisk ledelse. Der skal indføres en garanti for grønne job for at sikre deres kollektive omskoling, uden tab af indkomst, i aktiviteter, der er omfattet af den offentlige plan for at imødekomme reelle behov og genoprette økosystemerne. Denne garanti for grønne job vil overvinde de berørte arbejderes legitime frygt.

Dermed vil der blive sat en stopper for kapitalisternes kyniske udnyttelse af denne frygt til fordel for deres produktivistiske/forbrugeristiske interesser. Tværtimod vil garantien for grønne job tilskynde og motivere arbejdere i dødsdømte sektorer til at uddanne sig og mobilisere sig for aktivt at tage ansvaret for gennemførelsen af planen i dialog med de borgere, der drager fordel af den, ved at investere deres viden, deres færdigheder og deres erfaring i en meningsfuld, frigørende og virkelig menneskelig aktivitet, fordi den vedrører kommende generationers liv.

Arbejd mindre, lev og arbejd bedre, lev et godt liv

En radikal reduktion af energiforbruget ved at fjerne unyttig og skadelig produktion/forbrug har logisk nok den virkning, at den lønede sociale arbejdstid reduceres. Denne reduktion skal være kollektiv. Det kapitalistiske spild er af en sådan størrelsesorden, at dets afskaffelse utvivlsomt vil åbne op for en konkret mulighed for en meget betydelig reduktion af den ugentlige arbejdstid (ca. en

halv dags arbejde) og en betydelig nedsættelse af pensionsalderen.

Denne tendens til reduktion vil delvist blive opvejet af den nødvendige reduktion i arbejdsrytmer og øget socialt og økologisk reproduktionsarbejde, der er nødvendigt for at tage sig af mennesker (herunder ved at socialisere en del af det husarbejde, der hovedsageligt udføres gratis af kvinder) og økosystemer.

Demokratisk planlægning vil være afgørende for, at disse bevægelser i forskellige retninger kan komme til udtryk over tid. Det økosocialistiske brud med kapitalistisk vækst indebærer en dobbelt transformation af arbejdet. Kvantitativt vil vi arbejde meget mindre. Kvalitativt vil det skabe betingelser for at gøre arbejde til en aktivitet i det gode liv – en bevidst formidling mellem mennesker (og dermed også mellem mænd og kvinder) og mellem mennesker og resten af naturen. Denne dybe transformation af arbejde og liv vil mere end opveje de ændringer i forbruget, der vil ramme de bedst betalte lag af arbejderklassen, hovedsageligt i de udviklede lande.

Reducér, genbrug, genanvend

Begreberne produktlivscyklus, genbrug, reparation og cirkularitet er afgørende. Deres konsekvente anvendelse kræver en produktion, der er fokuseret på at opfylde reelle menneskelige behov.

Produktionen af organisk og fast affald er imidlertid en uundgåelig realitet i samfundet. Det er derfor afgørende at have tilstrækkelige midler til bortskaffelse, behandling og genbrug heraf.

Derfor er det nødvendigt, at der sideløbende med en drastisk reduktion af forbruget indføres passende metoder til behandling af organisk affald (f.eks. kompostering) og udvikles tekniker til genanvendelse og genbrug af fast affald på grundlag af den viden, der er opbygget af videnskaben og de arbejdere, der er organiseret i affaldsindsamlings- og genanvendelsesvirksomheder.

Økosocialistiske politikker vil fremme en passende indsamling og behandling af hospitalsaffald, forurenet affald og giftigt affald med det formål at opnå den lavest mulige socioøkonomiske og miljømæssige påvirkning.

Garantér kvinders ret til at bestemme over deres egen krop og til et liv uden vold

Menneskeheden vil ikke være i stand til bevidst at forvalte sit forhold til resten af naturen uden bevidst at forvalte sit forhold til sig selv, det vil sige sin egen biologiske reproduktion, som foregår gennem kvinders krop. Det er ikke tilfældigt, at patriarkalske angreb på kvinders rettigheder intensiveres overalt: disse angreb er en integreret del af politiske projekter, der søger at etablere stærke magtsstrukturer til gavn for de rige og kapitalisterne. De udføres oftest i navnet af en reaktionær »pro-life«-ideologi, der i øvrigt benægter menneskeskabte klimaforandringer. Men ved siden af disse reaktionære kræfter findes der også teknokratiske strømninger, der giver »overbefolkning« skylden for den økologiske krise og dermed forsøger at indføre autoritære politikker for fødselsbegrænsning.

Over for disse to typer trusler fastholder vi, at ingen moral, ingen højere fornuft, heller ikke økologisk, kan påberåbes for at nægte kvinder deres elementære ret til at bestemme over deres egen frugtbarhed. Nægtelsen af denne ret er uløseligt forbundet med alle andre mekanismer til dominans, herunder »menneskets dominans« over resten af naturen, til fordel for patriarkatet og dets nuværende kapitalistiske form. Menneskets frigørelse omfatter kvinders frigørelse. Dette indebærer som en prioritet, at kvinder skal have fri adgang til prævention, abort, uddannelse i brugen heraf og reproduktiv sundhedspleje i almindelighed. Dette indebærer også bekæmpelse af alle former for fysisk, psykologisk, social eller medicinsk vold mod kvinder og LGBTQI+-personer.

Viden er et fælles gode: Reform af uddannelses- og forskningssystemerne

Viden er et fælles gode for menneskeheden. Gennemførelsen af det økosocialistiske nødprogram gør behovet for en afkoloniseret og af-kapitaliseret viden presserende, som det er legemliggjort af talrige kompetente lærere og forskere inden for alle discipliner. For en reform af uddannelsessystemet, udvidelse af offentlige skoler og universiteter, afskaffelse af diskrimination i uddannelsessystemet, som piger er særligt ofre for i visse lande. For anerkendelse og integration af indfødt viden og knowhow. En gennemgribende reform af forskningen for at sætte en stopper for dens underkastelse under kapitalen. Forskningen skal primært rettes mod at reparere økosystemerne og opfylde arbejderklassens behov og fastlægges i samråd med denne.

Hænderne væk fra de demokratiske rettigheder! Folkelig kontrol og selvorganisering af kampe

Den herskende klasse er magtesløs over for den økologiske katastrofe, den har skabt, og skærper derfor sit regime, kriminaliserer modstand og udpeger syndebukke. Dens politik baner vejen for nihilistisk, nationalistisk, racistisk og macho-neo-fascisme. Over for det afslørede borgerskab hæver økosocialismen banneret for udvidelse af

rettigheder og friheder: foreningsfrihed, demonstrationsfrihed, strejkeret, frie valg til parlamentariske organer i et flerpartisystem, forbud mod privat finansiering af politiske partier, legalisering af folkeafstemninger, afskaffelse af ikke-demokratiske institutioner (såsom en autonom centralbank), forbud mod privat ejerskab af vigtige kommunikationsmidler, afskaffelse af censur, bekæmpelse af korruption, opløsning af militser, der tjener lederne, respekt for oprindelige samfunds og andre undertrykte folks rettigheder og territorier osv.

Økosocialisme er et samfundsalternativ, der kræver det bredeste demokrati. Det forberedes nu gennem demokratisk selvorganisering af folkelige kampe og krav på alle niveauer om gennemsigtighed og folkelig kontrol med varetøret.

Fremme en kulturel revolution baseret på respekt for det levende og »kærlighed til Pachamama« (”Moder Jord”)

Et radikalt brud med ideologien om menneskets herredømme over naturen er afgørende for udviklingen af både en økologisk og

en feministisk (økofeministisk) kultur, der »passer på« mennesker og miljø. Især forsvaret af den biologiske mangfoldighed kan ikke baseres alene på fornuft (det som er i menneskets interesse): Det kræver lige så meget empati, respekt, forsigtighed og den globale opfattelse, som de første folk sammenfatter med udtrykket »kærlighed til Pachamama« ("Moder Jord").

At bevare denne globale opfattelse eller genvinde den – gennem kampe, kunstnerisk skaben, uddannelse og alternative produktions- og forbrugsformer – er en stor ideologisk udfordring i den økosocialistiske kamp. Den vestlige modernitet har systematiseret forestillingen om, at mennesker er guddommelige væsener, hvis mission er at dominere naturen og instrumentalisere dyr, som reduceres til maskiner. Denne ikke-materielle opfattelse, der er tæt forbundet med kolonial og patriarkalsk dominans, er i dag fuldstændig diskvalificeret af videnskabelig viden. Vi er en del af den levende Jord; menneskeligt liv ville være umuligt uden det netværk af liv, der findes på denne planet.

Selvstyret økosocialistisk planlægning

Den økosocialistiske omstilling kræver planlægning. Især omstillingen af energisystemet (udfasning af atomkraft og fossile brændstoffer, energibesparelser og udvikling af vedvarende energikilder) skal planlægges. I modsætning til hvad der ofte hævdes, er planlægning ikke i modstrid med demokrati og selvstyre.

Det katastrofale eksempel fra de såkaldte »reelt eksisterende socialistiske« lande viser, at selvforvaltning er uforenelig med autoritær, bureaukratisk planlægning, der påtvinges ovenfra i foragt for al demokrati.

Hvad betyder demokratisk økosocialistisk planlægning? Konkret betyder det, at hele samfundet frit kan vælge prioriteter for produktionen og det niveau af ressourcer, der skal investeres i uddannelse, sundhed eller kultur. Langt fra at være »despotisk« i sig selv er demokratisk økosocialistisk planlægning udøvelsen af hele samfundets beslutningsfrihed på alle niveauer, fra det lokale til det nati-

onale og globale. Det er en nødvendig øvelse for at frigøre sig fra »økonomiske love« og »jernbure«, der er fremmedgørende og tingsliggjorte inden for kapitalistiske og bureaukratiske strukturer.

Demokratisk planlægning i forbindelse med en reduktion af arbejdstiden ville være et betydeligt skridt fremad for menneskeheden mod det, Marx kaldte »frihedens rige«: øget fritid er nemlig en forudsætning for arbejdernes deltagelse i den demokratiske diskussion og selvforvaltning af økonomien og samfundet. Økosocialistisk demokratisk planlægning handler om centrale økonomiske valg og ikke om lokale restauranter, købmandsforretninger, bagerier, små butikker og håndværksvirksomheder. Ligeledes er det vigtigt at understrege, at økosocialistisk planlægning ikke er i modstrid med arbejdstagernes selvstyre i deres produktionsenheder. Selvstyre betyder derfor demokratisk kontrol med planen på alle niveauer – lokalt, regionalt, nationalt, kontinentalt og globalt, da økologiske spørgsmål som klimaforandringer er globale og kun kan løses på det niveau.

Økosocialistisk demokratisk planlægning er i modsætning til det, der ofte beskrives som »central planlægning«, fordi beslutningerne ikke træffes af et »center«, men bestemmes demokratisk af de berørte befolkninger i henhold til subsidiaritetsprincippet: ansvaret for offentlige foranstaltninger skal, når det er nødvendigt, tildeles den mindste enhed, der er i stand til at løse problemet selv.

Materiel global nedgang i vækst i en kontekst med ulige og kombineret udvikling

Der vil ikke være nogen national løsning. Et retfærdigt økosocialistisk alternativ kan begynde i et land, men dets fulde gennemførelse kræver afskaffelse af kapitalismen på globalt plan. Fra nu af har de udbyttede og undertrykte derfor brug for en konsekvent antikapitalistisk, antiimperialistisk, antiracistisk og internationalistisk strategi, der sigter mod et globalt resultat. Denne strategi skal formulere de kampe, der udspiller sig i meget forskellige sammenhænge. Det betyder, at hovedlinjerne i et økosocialistisk program, der bryder med kapitalistisk vækst, har generel relevans, men at de finder forskellig anvendelse i forskellige lande. Nogle krav er vigtigere i nogle lande end i andre, afhængigt af deres plads i den ulige og kombinerede udvikling af kapitalismen under imperialistisk herredømme.

Efter århundreders slaveri og kolonial plyndring er befolkningerne i de såkaldte »udviklingslande« ofre for en ny monstrøs uretfærdighed. Mens deres ansvar for drivhusgas-udledningerne er lille, næsten nul i de fattigste lande, placerer det klimatiske skift, der er forårsaget af to hundrede års imperialistisk kapitalistisk vækst, 3,5 milliarder kvinder, mænd og børn i forreste linje af katastrofer, der rammer dem hårdere og hårdere.

Befolkningerne i de dominerede lande har en grundlæggende ret til værdige levevilkår. Imperialistiske regeringer, internationale institutioner og regeringerne i de perifere lande selv hævder, at kapitalistisk vækst vil gøre det muligt for befolkningerne i Syd at »indhente« levestandarden i de udviklede kapitalistiske lande. Alt, hvad der skal til, er »god regeringsførelse« for at »tilpasse« sam-

fundene til det globale markeds behov. Men dette er en blindgyde, som det fremgår af, at ulighederne fortsætter med at vokse (mellem lande og i stigende grad inden for landene), mens det »kulstofbudget«, der er foreneligt med 1,5 °C, hurtigt forsvinder.

I virkeligheden holder den imperialistiske udviklingsmodel de dominerede lande i en neokolonial underordningsposition som leverandører af råvarer og billig arbejdskraft, producenter af plante- og animalske varer til eksport, steder til opbevaring af affald – blandt andet kulstoflagre, som kapitalisterne har tilegnet sig til egen vinding – og som de største ofre for den økologiske krise. Hertil kommer nu de skandaløse politikker i de udviklede lande, der betaler de dominerede lande for at spille rollen som grænsepoliti. De lokale korrupte »eliter« bærer et stort ansvar. I stedet for at fremme en alternativ udvikling baseret på alternative sociale værdier, er de kommet til at tjene imperialismen.

Fortællingen om, at »Syd indhenter Nord«, er en kimære, et røgslør, der skal skjule den fortsatte kapitalistiske og imperialistiske udbytning, som øger uligheden. Med de stadig flere økologiske katastrofer mister denne fortælling al troværdighed.

BRIKS-landenes multipolære verden er ikke et alternativ til imperialismen, som det fremgår af politikken i Rusland og Kina, de to vigtigste ledere af denne blok. Deres autokratiske ledere modsætter sig ikke den »klassiske« vestlige imperialismes imperialistiske og undertrykkende praksis – de ønsker at have de samme rettigheder. Ligeledes er det ikke kløften mellem rettigheder og virkelighed i de vestlige samfunds praksis, de modsætter sig, men selve rettighederne (for arbejdere, kvinder, LGBTQ+ osv.). Putin ønsker at genopbygge et koloniimperium med magt og tvang. Han udnytter de enorme fossile brændstofreserver og søger alliancer med oliemonarkier, andre diktaturer og magtfulde interesser i energi- og kriminalitetsindustrien for at forlænge udnyttelsen af fossile brændstoffer så længe som muligt. Det kinesiske kommunistparti hævder at vise landene i Syd, at de kan undslippe dominans og udvikle sig ved at gå ind i de nye silkeveje, men dets projekt om global kapitalistisk dominans er en af de vigtigste drivkræfter bag økologisk ødelæggelse og akkumulering gennem ekspropriation.

Nu er det ikke tid til at »indhente«, men til global deling. Den store masse af arbejdere, kvinder, unge og etniske minoriteter i »Nord« og i de dominerede lande er ofre for klimaforandringerne. Ifølge videnskabelige analyser af den nuværende klimapolitik vil den rigeste 1 % udlede endnu mere CO₂ inden 2030; de fattigste 50 % vil udlede lidt mere, men forblive langt under det niveau for individuelle udledninger, der er foreneligt med 1,5 °C; de mellem-liggende 40 % vil bære den største del af udlednings-reduktionen (med den forholdsmæssigt største byrde på lavindkomstgrupper i rige lande). Dette er grundlaget for en international kamp for retfærdighed og lighed. Det sparsomme kulstofbudget, der stadig er til rådighed, skal og kan fordeles i overensstemmelse med historiske ansvar og kapaciteter, ikke kun mellem lande, men i stigende grad også mellem sociale klasser. Mineralske ressourcer og biodiversitetens rigdom skal udnyttes omhyggeligt i overensstemmelse med alles reelle behov.

Kapitalisterne i de imperialistiske lande er langt de mest ansvarlige for den økologiske krise, og de må betale konsekvenserne. Regningen må også betales af lande som »oliemonarkierne«, Rusland og

Kina, selv om deres historiske ansvar ikke er det samme. De industrialiserede lande i »Nord« – Europa, Nordamerika, Australien, Japan – må gøre den største indsats med hensyn til en hurtig nedgang i unyttig og/eller skadelig produktion. De er også ansvarlige for at give de dominerede lande adgang til alternative teknologier og for at yde finansiering til en økologisk omstilling og reel erstatning for tab og skader. Afskaffelsen af patenter skal give befolkningerne i Syd fri adgang til teknologier, der kan opfylde reelle behov uden at bruge endnu mere fossil energi.

Befolkningerne i de dominerede lande har for at tilfredsstille deres behov brug for en udviklingsmodel, der er radikalt modsat den imperialistiske og produktivistiske model, en model, der prioriterer offentlige tjenester (sundhed, uddannelse, bolig, tilgængelig transport, kloakering, elektricitet, drikkevand) for befolkningen som helhed og ikke produktion af varer til verdensmarkedet. Denne anti-kapitalistiske og antiimperialistiske model eksproprierer monopolerne i finans-, minedrift-, energi- og agroindustrien og socialiserer dem under demokratisk kontrol.

Især i de fattigere lande vil nødvendigheden af at opfylde befolkningens behov kræve øget materiel produktion og energiforbrug over en periode. Inden for rammerne af den alternative udviklingsmodel og andre internationale udvekslinger vil disse landes bidrag til global økosocialistisk nedvækst og respekt for den økologiske balance bestå af:

- At pålægge imperialistiske lande retfærdig erstatning.
- At afskaffe den parasitiske elites iøjnefaldende forbrug.
- Bekæmpelse af økocidale megaprojekter inspireret af neo-liberale kapitalistiske politikker, såsom gigantiske rørledninger, faraoniske minedriftsprojekter, nye lufthavne, offshore oliebrønde, store vandkraftværker og enorme turistinfrastrukturer, der tilegner sig natur- og kulturarven til fordel for de rige.
- Økologisk landbrugsreform til erstatning for industrialiseret agroindustri.
- Afvisning af ødelæggelse af biomer forårsaget af opdrættere, palmeolieplantager, agroindustrien generelt og minedriften, »skov-

kompensation« (REDD- og REDD+-projekter) samt »fiskeriaftaler«, der tilbyder fiskeressourcer til multinationale industrifiskerier osv.

Gennem deres kampe kan de undertrykte klasser i de dominerede lande yde et afgørende bidrag ved at engagere de udbyttede i hele verden i denne vej, som er den eneste, der er forenelig med både menneskerettighederne og jordens begrænsninger.

Mod strømmen, få kampene til at samles for at bryde med den kapitalistiske produktivisme. Grib magten, indled det økosocialistiske brud baseret på selvaktivitet, selvorganisering, kontrol nedefra og det bredeste demokrati.

Økonomien, staten, borgerskabets politik og dets internationale relationer er dybt påvirket af den økosociale blindgyde, som den kapitalistiske akkumulation og den imperialistiske plyndring har kastet menneskeheden ud i. Overalt i verden er de udbyttede og undertrykte grebet af dyb angst.

Modstandsbevægelser udvikler sig mod strømmen. Selv i ekstremt vanskelige sammenhænge står folk op for deres sociale, demokratiske, antiimperialistiske, økologiske, feministiske, LGBTQI-, antiracistiske, indfødte og bonde-rettigheder.

Der er blevet ført betydningsfulde kampe, og nogle gange er der opnået bemærkelsesværdige sejre: De gule veste-bevægelsen og bevægelsen til forsvar for pensionerne i Frankrig, den økosocialistiske kamp blandt GKN-fabriksarbejderne i Italien, kampen blandt bilarbejderne i USA, lukningen af en kobbermine ejet af First Quantum i Panama i 2023, de indiske bønders sejr over Modi-regeringen, sejren for »zadisterne« i Frankrig mod lufthavnen i Notre-Dame-des-Landes, kvindernes sejr i kampen for abort i Argentina og siouxernes sejr i USA mod XXL-rørledningen... Men fjenden er i offensiven, og mange kampe bliver tabt. Vores opgave som aktivister i Fjerde Internationale er at hjælpe med at organisere og udvide kampene og

bringe vores økosocialistiske og internationalistiske perspektiv i spil.

Mens arbejderbevægelsens historie er rig på kampe for arbejderne sundhed og miljøbeskyttelse, er produktivisme hos de dominerende kræfter på venstrefløjen, partier og fagforeninger, en alvorlig hindring på vejen mod et økosocialistisk svar, der står mål med den objektive situation. De fleste ledere har opgivet ethvert antikapitalistisk perspektiv. Socialdemokratiet og alle andre former for reformisme er blevet socialliberale, og deres eneste ambition er at indføre nogle sociale korrektioner på markedet inden for rammerne af den neoliberale model. De fleste ledere af de store fagforeningsorganisationer nøjes med at følge den neoliberale politik i den illusion, at kapitalistisk vækst vil forbedre beskæftigelsen, lønningerne og den sociale beskyttelse. I stedet for at skabe bevidsthed om den økosociale blindgyde, forstærker denne politik med klassesamarbejde den og skjuler dens alvor.

Heldigvis er nogle politiske kræfter og fagforeningsstrømninger – især i Europa, USA og Latinamerika – begyndt at tage afstand fra produktivisme og neoliberalisme. I fagforeningerne har aktivister, der er bevidste om den økologiske udfordring, fremmet begrebet »retfærdig omstilling«. Socialdemokratiet og ITUC's fagforeningsledere har kapret dette begreb og brugt det til at støtte produktivisme og virksomhedernes konkurrenceevne.

Den herskende klasse er ekspert i manipulation. Sådan er »retfærdig omstilling« blevet en del af fortællingen om »bæredygtig udvikling« i regeringer, der tramper på retfærdigheden og organiserer u-bæredygtighed.

I de »udviklede« kapitalistiske lande er de traditionelle kræfters rækker blevet forstærket af de grønne partier. Det tog fire årtier for langt størstedelen af disse partier at blive en del af kapitalismens politiske ledelse. Deres pragmatisme, der er baseret på forbrugernes individuelle ansvar, udbredes i civilsamfundet af talrige miljøforeninger.

Det har gjort det muligt for Socialdemokratiet og de traditionelle arbejderledere at skjule deres klassesamarbejde til forsvar for det »mindste sociale onde« i lyset af økoskatte og andre såkaldte »realisti-

ske« løsninger med en økologi, der hverken er »venstre« eller »højre«.

I andre dele af verden, om end stadig i mindretal, begynder økosocialismen at vinde indflydelse på sociale bevægelser og den radikale venstrefløj. Nogle vigtige lokale erfaringer – blandt andet i Mindanao, Rojava og Chiapas – har ligheder med det økosocialistiske perspektiv. Kapitalistisk vækst fremstår dog stadig for de fleste som den eneste måde at forbedre de sociale forhold på.

I betragtning af krisens dybde og kaos er der en reel risiko for, at vi vil se en voksende tendens i dele af arbejderklassen til at ofre økologiske mål på alteret for udvikling, jobskabelse og øgede indkomster. Denne tendens vil kun fremskynde den katastrofe, som disse samme klasser allerede er de første ofre for, og vil forstærke fagforeningernes tab af legitimitet. Det vil også skabe grobund for nyfascistiske forsøg på at grønvaske racistiske, kolonialistiske og folkemorderiske projekter.

Migranterne, der flygter fra deres ødelagte lande, er de vigtigste

mål for disse hadkampagner.

Det socialistiske projekt er dybt diskrediteret af stalinismens og Socialdemokratiets historie. Det er gennem kampe, vi skal genopfinde et alternativ, ikke gennem dogmer.

Hvem står i dag i forreste linje i den virkelige økosociale bevægelse? Oprindelige folk, unge, bønder, racialiserede mennesker, der betaler en høj pris for den sociale og økologiske ødelæggelse. I disse fire grupper spiller kvinder en afgørende rolle i forbindelse med deres specifikke, økofeministiske krav, som de kæmper for og organiserer sig autonomt for.

Den internationale bondealliance Via Campesina giver talrige eksempler på, at det er muligt at forene forsvaret af fattige bønders og oprindelige folks rettigheder, kampen mod udvinding og agroindustri, kampen for fødevarerensuverænitet og bevarelsen af økosystemer med feminisme.

Langt størstedelen af lønarbejderne er fraværende eller holder sig tilbage fra anti-produktivistiske kampe. Nogle konkluderer derfor, at klassekampen er forældet eller skal føres af en »økologisk klasse«, der kun eksisterer i deres fantasi. Men det er kun muligt at standse katastrofen ved at revolutionere produktionsmåden for den sociale eksistens. Denne revolution er ikke mulig uden den aktive og bevidste deltagelse af producenterne, som også udgør flertallet af befolkningen.

Andre drager derimod den modsatte konklusion, at det er nødvendigt at vente på det øjeblik, hvor massen af arbejdere, der kæmper for deres umiddelbare socioøkonomiske krav, har nået et bevidsthedsniveau, der gør det muligt for dem at deltage i den økologiske kamp på en »klasselinje«. Men hvordan skulle bevidsthedsniveauet blandt massen af ansatte kunne integrere økologiske spørgsmål i tide, hvis der ikke kommer en større social kamp, der ryster den produktivistiske ramme, inden for hvilken de, i stigende grad i defensiven, spontant rejser deres umiddelbare socioøkonomiske krav? At bevæge sig ud over den produktivistiske ramme

kræver en logik med offentlige initiativer og planlægning af de nødvendige omstillinger med garanteret beskæftigelse og indkomst.

Klassekampen er ikke en kold abstraktion. »Den virkelige bevægelse, der afskaffer den nuværende tilstand« (Marx) definerer den og udpeger dens aktører. Kvinders, LGBTQI-personers, undertrykte folks, racialiserede folks, migranternes, bøndernes og oprindelige folks kamp for deres rettigheder er ikke blot en brise, der strejfer arbejderne, deres kamp mod arbejdsgivernes udnyttelse af arbejdskraften. De er en del af den levende klassekamp.

De er en del af den, fordi kapitalismen har brug for den patriarkalske undertrykkelse af kvinder for at maksimere merværdien og sikre den sociale reproduktion til lavere omkostninger; har brug for diskriminationen af LGBTQI-personer for at legitimere patriarkatet; har brug for strukturel racisme for at retfærdiggøre centrumets plyndring af periferien; har brug for umenneskelige »asylpolitikker« for at regulere den industrielle reservearmé; har brug for at underkaste bønderne diktaterne fra den junkfood-producerende agro-business for at presse prisen på arbejdskraften; og har brug for at eliminere det respektfulde forhold, som menneskelige samfund stadig opretholder inden for sig selv og med naturen, for at erstatte det med sin individualistiske ideologi om dominans, der forvandler kollektivet til en automat og de levende til døde ting.

Især oprindelige folk og traditionelle samfund står i forreste linje i kampen mod kapitalismens destruktive dominans over deres kroppe og territorier. I mange regioner er de endda fortroppen for nye revolutionære bevægelser blandt de underordnede klasser. Derfor anerkender vi, at de er en fundamental del af den revolutionære subjekt i det 21. århundrede.

Alle disse kampe og arbejderne kamp mod kapitalistisk udbytning er en del af den samme kamp for menneskelig frigørelse, og denne frigørelse er kun virkelig mulig og værdig for menneskeheden i bevidstheden om, at vores art tilhører naturen og samtidig har det nu uundgåelige og vitale ansvar for at passe på den på grund af sin specifikke intelligens. Dette er den strategiske konsekvens, der

følger af, at kapitalismens destruktive kraft har ført planeten ind i en ny geologisk æra.

Denne analyse er grundlaget for vores strategi for konvergens (sammenløb) mellem sociale og økologiske kampe. Når det er muligt, bør denne konvergens også koordineres på internationalt plan gennem demokratiske fora. Kampen er global, og det skal vores bevægelse også være.

Denne konvergens af kampe bør ikke begrænses til en søgen efter den største fællesnævner i form af krav mellem sociale bevægelser eller mellem sociale bevægelsers apparater. Denne opfattelse kan indebære, at visse grupperes krav ignoreres – til skade for de svageste blandt dem – det vil sige det modsatte af konvergens.

Konvergens mellem sociale og økologiske kampe omfatter alle kampe, som alle sociale aktører fører, fra de mest erfarne til de mest tøvende. Det er en proces med dynamiske udtryk, der hæver bevidsthedsniveauet gennem handling og debat i gensidig respekt. Målet er ikke at fastlægge et bestemt grundlag, men at skabe en

enhed i kampen mellem de udbyttede og undertrykte omkring konkrete krav, der åbner en dynamik, der sigter mod erobringen af den politiske magt og kapitalismens omvæltning i hele verden.

I praksis indebærer den økosociale konvergens af kampe først og fremmest, at de sektorer, der er mest bevidste om de økologiske trusler, henvender sig til de sektorer, der er mest bevidste om de sociale trusler, og omvendt, for sammen at overvinde den falske kapitalistiske modsætning mellem det sociale og det økologiske.

I denne tilgang spiller forsvaret af en øko-fagforening, der både fører klassekamp og er anti-produktivistisk, en væsentlig rolle, som er baseret på arbejdernes konkrete bekymringer for bevarelsen af deres sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, og på den rolle som whistleblowere om skader på økosystemer og faren ved produktionen, som de er bedst placeret til at spille.

Som økosocialistiske aktivister opfordrer vi til modstand på arbejdspladsen gennem strejker og alle initiativer, der fremmer arbejdernes organisering og kontrol. Vi arbejder for at styrke mobiliseringen ved at kombinere udvidelse af strejker, opbygning af stadig større demonstrationer, fremme af alle former for selvorganisering og selvbeskyttelse i kampen mod undertrykkelse samt popularisering af disse for at modvirke de dominerende mediers og regeringsapparatets løgne.

Vi er også inspireret af former for civil ulydighed, fra blokering af steder til boykot af husleje, som også har vist deres effektivitet.

Erfaringer fra kampe bidrager til den strategiske debat. Anti-produktivistiske kampe er mangfoldige, men generelt er deres udgangspunkt meget konkret, ofte lokalt, i modsætning til ny transportinfrastruktur (motorveje, lufthavne osv.), kommerciel eller logistisk infrastruktur, udvindingsinfrastruktur (miner, rørledninger, megadæmninger osv.), beslaglæggelse af jord eller vand, ødelæggelse af en skov eller en flod osv. Det er først og fremmest truslen mod dagligdagen, levebrødet og sundheden, der mobiliserer folk, ikke en generaliserende fortælling. Ved at konfrontere politiske beslutningstagere, kapitalistiske grupper og de institutioner, der beskytter dem,

og ved at smede alliancer mellem aktører med forskellig baggrund og forskellige forpligtelser, bliver kampen mere og mere global og politisk.

Disse kombinationer af kampe, der er forankret i et bestemt område med et præcist mål og en generel kamp, findes overalt i verden og danner en ny politisk virkelighed, som kan kaldes »Blockadia«.

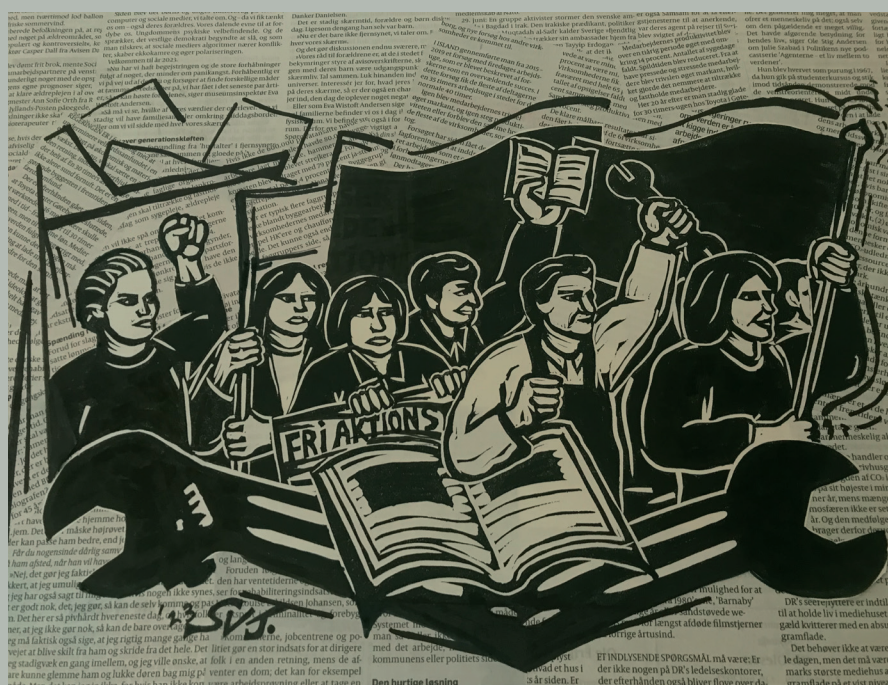
Dannelsen af en økosocialistisk klassebevidsthed indebærer også en konvergens i kampe, hvor (unge) forskere kan bidrage ved at bruge og dele deres viden (agronomisk, klimatisk, naturvidenskabelig).

Strejkeudvalg, sundhedscentre i lokalsamfundet, virksomheds-overtagelser, jordbesættelser, selvforvaltede boliger, reparations-

værksteder, kantiner, frøbiblioteker osv. gør det muligt at eksperimentere med en social organisation uden kapitalisme. De giver dem, der er berøvet politisk og økonomisk magt, mulighed for at opleve deres kollektive magt og intelligens. I modsætning til illusionerne om, at det er muligt at omgå eller blot justere systemet, kommer de før eller senere i konflikt med staten og det kapitalistiske marked, hvilket viser, at det er umuligt at undvære politisk magt og den nødvendige omvæltning af systemet. I industrialiserede lande vil den generelle politiske strejke være et afgørende instrument. Men ved at etablere, om end midlertidigt, en anden legitimitet, der er folkelig, demokratisk og baseret på solidaritet, giver de konkrete alternativer de undertrykte mulighed for at blive bevidste om deres egen magt og arbejde for opbygningen af en ny dominans.

Mere globalt set er opbygningen af selvorganiserede organer for folkelig magt kernen i vores strategi.

Den systemiske krise i den »sene kapitalisme«, der domineres af transnational finans, nærer både en afsky for fænomenerne i det bor-

gerlige regimes forfald og en følelse af hjælpeløshed over for den dybe forværring, både kvantitativt og kvalitativt, af magtbalancen mellem klasserne. I denne sammenhæng får spørgsmålet om regeringsmagten øget betydning. Arbejderklassens erobring af den politiske magt er en forudsætning for gennemførelsen af en plan, der indleder en politik for brud. Samtidig har de seneste år vist de dødbringende illusioner i politiske projekter, der udnytter folkelige aspirationer, kanaliserer mobiliseringer og endda kvæler dem i realpolitikens navn og dermed styrker det yderste højre.

Der er ingen genvej. En økosocialistisk strategi for brud indebærer kampen for dannelsen af en folkelig magt, kampen for en overgangsplan, der udspringer af selvaktivitet, kontrol og direkte indgriben fra de udbyttede og undertrykte på alle niveauer i samfundet. Der kan ikke indføres konsekvente foranstaltninger mod udnyttelse, undertrykkelse og ødelæggelse af økosystemer uden en magtbalance baseret på denne selvorganisering. Selv-frigørelse er ikke kun vores mål, det er også en strategi for at vælte den etablerede orden.

Der skal opbygges nye institutioner til at drøfte, træffe demokratiske beslutninger og organisere produktionen og hele samfundet. Disse nye magter vil blive konfronteret med det kapitalistiske statsapparat, som skal nedbrydes. Omvæltningen af den sociale orden og eksproprieringen af kapitalisterne vil uundgåeligt møde voldelig, væbnet modstand fra de herskende klasser. Over for denne vold vil de udbyttede og undertrykte ikke have andet valg end at forsvare sig. Det vil være et spørgsmål om demokratisk selvorganisering af legitim vold, samtidig med at man afviser virilisme og substitutionisme.

Alt afhænger af kampens udfald. Uanset hvor dyb katastrofen er, vil kampene i hver fase gøre forskellen. Inden for disse kampe afhænger alt af de økosocialistiske aktivisters evne til at organisere sig for at orientere sig i praksis efter kompasset for en historisk nødvendig mulighed. Refleksion og handling, opbygning af kampe og kampredskaber, sammenligning af erfaringer og læring af dem: Den internationale gennemførelse af denne enorme opgave kræver et politisk redskab, en ny internationale af de udbyttede og under-

trykte. Gennem dette manifest udtrykker Fjerde Internationale sin vilje til at hjælpe med at tage denne udfordring op.

Vedtaget af Verdenskongressen i februar 2025

Noter:

- Note 1:

Vi bruger udtrykket »det globale Syd« til at beskrive afhængige lande, dominerede lande og perifere lande i Asien, Afrika og Latinamerika. Vi bruger alle disse udtryk til at henvise til den samme virkelighed. Vi inkluderer ikke lande som Kina, Rusland, oliemonarkierne eller væsentligt autonome mellemstater som Indien osv. i det globale Syd, da disse indtager en specifik plads i det globale kapitalistiske dominanssystem og ikke kan betragtes som »dominerede«.

- Note 2:

Terawatt-time (1 TWh = 1 milliard kWh). Denne energienhed bruges til at måle elproduktionen i et kraftværk (et par TWh) eller en nationalstat. En kilowatt-time svarer til en konstant effekt på 1 kilowatt i 1 time og svarer til 3,6 millioner joule eller 3,6 megajoule.

- Note 3:

Denne rebound-effekt er også kendt som »Jevons' paradoks«.

Et økosocialistisk net-medie

Socialistisk Information udgives af Socialistisk Arbejderpolitik (SAP).

SAP har aktive medlemmer af Enhedslisten og Socialistisk Ungdomsfront og ikke mindst i progressive bevægelser som Palæstinabevægelsen, klima- og miljøbevægelsen, queer-bevægelsen og fagbevægelsen.

Vi tilstræber at have en bred kreds af bidragydere, der belyser forskellige indfaldsvinkler, erfaringer og holdninger. Alt sammen for at give aktivister ammunition i den daglige kamp i en tid, der skriger på systemkritik, økosocialistiske svar, opbygningen af modmagt og solidariske handlings-fællesskaber.

Du kan finde Socialistisk Information på vores hjemmeside socinf.dk og på de sociale medier, men du kan også begynde ugen med vores gratis ugebrev.

Tilmeld dig med QR- kode her

